

ជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សី Avian Influenza (“Bird Flu”)

បណ្តាអ្នកជំនាញការខាងជំងឺគ្រុនផ្តាសាយមានការបារម្ភថា ការយាបសីនាពេលថ្មីៗនៃអំបូរវីរុសប្រភេទ H5N1 ក្នុងចំណោមបក្សី អាចធ្វើឱ្យវីរុសនេះប្រែខ្លួនទៅជាអំបូរថ្មីមួយនៃវីរុសគ្រុនផ្តាសាយ។ ការឆ្លងរាតត្បាតខ្លាំង ដោយកន្លែងនៃជំងឺគ្រុនផ្តាសាយនេះ អាចកើតមានឡើងពេញពិភពលោក ។ មកទល់ពេលនេះ ពុំមាន ការបញ្ជាក់ ឬក៏ករណីដែលគេសង្ស័យថាជាជំងឺផ្តាសាយបក្សី នៅក្នុងប្រទេសអូស្ត្រាលីឡើយ។

តើជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សីជាអ្វី?

គ្រុនផ្តាសាយបក្សីជាការឆ្លងយាបសីពពួកបក្សី។ តាមធម្មតា វីរុសឆ្លងនៅក្នុងចំណោមពពួកសត្វបក្សីព្រៃ ដោយមិនបង្កឱ្យមានជំងឺឡើយ ឬក៏ធ្វើឱ្យមានជំងឺស្រាលតែប៉ុណ្ណោះ។ ការឆ្លងរោគនៅក្នុងចំណោមពពួកសត្វ បក្សីស្រុក មានដូចជាមាន់ជាដើម អាចបង្កឱ្យមានជំងឺធ្ងន់ធ្ងរនៅក្នុងចំណោមសត្វស្លាបទាំងនោះ។ ជំងឺគ្រុន ផ្តាសាយបក្សីមានប្រភេទខុសៗគ្នា ហើយមានតែ ២-៣ប្រភេទទេដែលអាចធ្វើឱ្យមានជំងឺនៅក្នុងចំណោម មនុស្សលោក។

ប្រភេទថ្មីមួយនៃជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សីហៅថា គ្រុនផ្តាសាយ A H5N1 ត្រូវបានគេទទួលស្គាល់ជាលើកដំបូង នៅឆ្នាំ 1997 នៅហុងកុង។ ប្រភេទវីរុសនេះបានលេចរូបរាងម្តងទៀតនៅចុងឆ្នាំ ២០០៣ ហើយបានឆ្លងរាលដាលយ៉ាងលឿនទៅប្រទេសអាស៊ីជាច្រើន បង្កឱ្យមានការឆ្លងរោគយ៉ាងខ្លាំងនៅក្នុងចំណោមបង្កមាន់ទា ក្នុងស្រុកជាច្រើន។ បច្ចុប្បន្ននេះ គេមិនមានភស្តុតាង ដែលបង្ហាញថា ជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សីកំពុងតែយាបសី បក្សីនៅក្នុងប្រទេសអូស្ត្រាលីនោះទេ។

វីរុសនេះក៏បានឆ្លងយាបសីមនុស្សមួយចំនួនដែលមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយនឹងមាន់ទាំងដែលឈឺ ឬក៏ ជាមួយលាមកមាន់ទា។ ចាប់តាំងពីថ្ងៃទី 28 ខែធ្នូ ឆ្នាំ 2003 មក គេបានរាយការណ៍អំពីការឆ្លងរោគចំនួនជាង 110 ករណី ដោយមានការបញ្ជាក់ថាជាជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សីដែលឆ្លងយាបសីមនុស្សលោក នៅប្រទេសថៃ វៀតណាម កម្ពុជា និង ឥណ្ឌូនេស៊ី ហើយភាគច្រើននៃជនដែលឆ្លងជំងឺនេះបានបាត់បង់ជីវិតហើយ។

នៅក្នុងដំណាក់កាលនេះ មនុស្សដែលឆ្លងវីរុស H5N1 មិនទំនងជាមានលទ្ធភាពចម្លងវីរុសនេះទៅមនុស្ស ដទៃទៀតដោយងាយស្រួលឡើយ។ ការប៉ះពាល់សត្វមាន់ទាមានជំងឺ ឬក៏លាមកសត្វទាំងនោះ (ឬក៏ផ្លូវ ឬក៏ដីដែលមានផ្ទុកលាមកសត្វមាន់ទា) អាចបណ្តាលឱ្យមានការឆ្លងជំងឺនេះទៅមនុស្សលោកបាន។ ការទទួល ទានផលិតផលមាន់ទាដែលមិនឆ្លង ដោយរួមទាំងសាច់មាន់ ឬស៊ុតនោះ មិនបណ្តាលឱ្យមានការឆ្លងជំងឺឡើយ។

គេហោការឆ្លងរាតត្បាតខ្លាំងដោយកន្លែង នៅពាសពេញពិភពលោកថា ជាការឆ្លងរាតត្បាតទូទៅ។ ការឆ្លងរាតត្បាត ទូទៅកើតមានឡើងនៅពេលដែលវិវិស្វកម្មយើងមនុស្សដែលគ្មានអង្គការពារខ្លួន ឬក៏មានអង្គការពារខ្លួន តិចតួច។ ការឆ្លងរាតត្បាតទូទៅនៃជំងឺគ្រុនផ្តាសាយនៅក្រុងមនុស្ស បានកើតឡើងនៅឆ្នាំ 1918-19, 1957-58 និង 1968-69 ។ នៅក្នុងការឆ្លងរាតត្បាតទូទៅពី ឆ្នាំ 1918-19 មានមនុស្សរវាងពី 20 ទៅ 40 លាននាក់បានស្លាប់។ អ្នកវិទ្យាសាស្ត្រជាច្រើនមានការប្រាកដថា ការយាមនៃវិវិស្វ H5N1 នាពេលថ្មីៗនេះក្នុងចំណោមពពួកបក្សីអាច នាំឲ្យវិវិស្វនេះបំប្លែងខ្លួនទៅជាប្រភេទថ្មីមួយនៃវិវិស្វជំងឺគ្រុនផ្តាសាយ ដែលឆ្លងដោយងាយស្រួលក្នុងចំណោម មនុស្សទាំងពួង បណ្តាលឲ្យមានការឆ្លងរាតត្បាតទូទៅមួយ។

តើរោគសញ្ញានៃជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សីមានអ្វីខ្លះ?

ប្រភេទផ្សេងៗគ្នានៃជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សីអាចធ្វើឲ្យមានរោគសញ្ញាផ្សេងៗគ្នា នៅក្នុងចំណោមមនុស្សលោក។ ប្រភេទវិវិស្វ ទាំងអស់អាចបង្កឲ្យមានរោគសញ្ញាស្រដៀងគ្នាទៅនឹងជំងឺគ្រុនផ្តាសាយមនុស្ស (ឡើងកំដៅ, ក្អក, អស់កម្លាំង, ឈឺចាប់ដុំ, ឈឺចំពង់ក, ដកដង្ហើមផុត, ហៀរសំបោរ, ឈឺក្បាល)។ នៅក្នុងករណីខ្លះ វិវិស្វ H5N1 បានធ្វើឲ្យមានការរលាកហើមសួតយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ហើយនៅក្នុងចំណោមករណីមួយចំនួនទៀតនោះ អ្នកជំងឺបាន មានបញ្ហារលាកស្រាមខ្លួន ឬក៏រាករូស។ រោគសញ្ញាទូទៅបំផុតចំពោះមនុស្សដែលឆ្លងវិវិស្វ H7 គឺភ្នែកឡើង ក្រហម (ការរលាកភ្នែកភ្នែក)។ ការចេញរោគសញ្ញា ជាទូទៅកើតមានឡើងរវាងពី 2 ទៅ 4 ថ្ងៃ ក្រោយពី មានការប៉ះពាល់មេរោគរូប។

តើនរណាខ្លះដែលប្រឈមមុខនឹងលទ្ធភាពនៃការឆ្លងរោគ?

មនុស្សភាគច្រើនមិនប្រឈមមុខនឹងលទ្ធភាពនៃការឆ្លងរោគនេះឡើយ។ មនុស្សដែលប្រឈមមុខនឹង លទ្ធភាពនៃការឆ្លងវិវិស្វ H5N1 គឺជាអ្នកដែលមានការប៉ះពាល់ជាមួយនឹងបក្សីឈឺ ឬក៏លាមកបក្សីទាំងនោះ នៅក្រៅដែលគេរស់នៅ ឬក៏ធ្វើដំណើរឆ្លងកាត់តំបន់ដែលមានវិវិស្វនេះ ឬ (ជារឿងដែលកម្រ) អ្នកដែលមានទំនាក់ ទំនងយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយនឹងជនណាមួយដែលមានប្រភេទជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សីឆ្លងមកមនុស្ស នៅក្នុង តំបន់ដែលឆ្លងរោគ។

តើគេការពាររាងជំងឺនេះដោយរបៀបណា?

គេមិនទាន់មានវ៉ាក់សាំងបង្ការរោគសំរាប់មនុស្សលោកដើម្បីទប់ទល់នឹងប្រភេទថ្មីនៃជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សីឡើយ។ វ៉ាក់សាំងធម្មតាដែលមានសព្វថ្ងៃនេះ សំរាប់ជំងឺគ្រុនផ្តាសាយមនុស្ស នឹងមិនមានសមត្ថភាពទប់ទល់រាងជំងឺគ្រុន ផ្តាសាយបក្សីឡើយ ដោយមនុស្សទាំងប្រភេទវិវិស្វ H5N1 ផង។ បច្ចុប្បន្ននេះ បណ្តាអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រនៅពាសពេញ ពិភពលោក កំពុងតែប្រឹងប្រែងបង្កើតវ៉ាក់សាំងសមរម្យមួយសំរាប់ប្រភេទវិវិស្វនេះ។

តើគេធ្វើរោគវិនិច្ឆ័យដោយរបៀបណា?

គេអាចធ្វើរោគវិនិច្ឆ័យជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សី ដោយការយកសំណាកឈាម សំបោរ ឬក៏រំលីងដែលកៀនចេញ ពីច្រមុះនិងបំពង់ក។ ការធ្វើតេស្តគឺធ្វើឡើង នៅឯមន្ទីរពិសោធន៍ពិសេសមួយ។

តើគេព្យាបាលជំងឺនេះដោយរបៀបណា?

ថ្នាំប្រឆាំងគ្រុនផ្តាសាយជាក់លាក់មួយចំនួន ទំនងជាមានប្រសិទ្ធភាពទប់ទល់នឹងជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សីដែល យាមមនុស្ស ហើយគេប្រើថ្នាំទាំងនេះ ដើម្បីព្យាបាលមនុស្សដែលមានវិវិស្វ H5N1 ។

តើការឆ្លើយតបផ្នែកសុខាភិបាលសាធារណៈវិញ មានលក្ខណៈយ៉ាងណាដែរ?

ប្រភេទផ្សេងៗគ្នានៃជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សីបានកើតមានឡើងនៅក្នុងប្រទេសអូស្ត្រាលីនៅក្រោយមក។ យ៉ាងណាមិញ គេមិនទាន់មានរបាយការណ៍នាគ្រាថ្មីៗ ស្តីអំពីជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សីនៅក្នុងចំណោម បក្សីអូស្ត្រាលីនៅឡើយទេ ហើយក៏គ្មានរបាយការណ៍អំពីពលរដ្ឋអូស្ត្រាលី ដែលឆ្លងវីរុស H5N1 ដែរ។ ប្រទេសអូស្ត្រាលីមិននាំចូលមាន់ទាន់ស្រេច ឬក៏ផលិតផលមាន់ទាន់ស្រេចពីអាស៊ីឡើយ ហើយអូស្ត្រាលីមានប្រព័ន្ធ ហ្គាំពិនិត្យមើលការនាំចូលដោយខុសច្បាប់នៃបក្សី ឬក៏ផលិតផលបក្សីនៅតាមព្រំប្រទល់អូស្ត្រាលី ។

បើសិនជាមានករណីដែលគេសង្ស័យថាជាករណីឆ្លងជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សីមកមនុស្ស នៅក្នុងរដ្ឋ NSW នោះ ក្រសួងសុខាភិបាលរដ្ឋ NSW នឹងធ្វើការជាមួយអ្នកជំងឺ វេជ្ជបណ្ឌិតព្យាបាលរោគ និងមន្ទីរពិសោធន៍ ដើម្បី បញ្ជាក់អំពីការវិនិច្ឆ័យរោគ។ ករណីដែលគេសង្ស័យទាំងប៉ុន្មាន នឹងត្រូវគេដាក់ឱ្យនៅដាច់ពីគេដង ដើម្បីរា វាំងកុំឱ្យមានការចម្លងថែមទៀតទៅអ្នកដទៃ។ សាច់ញាតិជិតស្និទ្ធជាមួយនឹងអ្នកជំងឺទាំងនោះ ដែលប្រហែលជា មានការប៉ះពាល់នឹងវីរុស នឹងទទួលបានព័ត៌មានអំពីលទ្ធភាពនៃការឆ្លងរោគ។ បើសិនជាអ្នកទាំងនោះមានរោគសញ្ញា ផងដែរនោះ គេនឹងដាក់ជនទាំងនោះឱ្យនៅដាច់ពីគេដងផងដែរ ហើយគេនឹងធ្វើតេស្តរកមើលជំងឺគ្រុន ផ្តាសាយបក្សី។

ឱវាទសំរាប់ការធ្វើដំណើរ

ពលរដ្ឋអូស្ត្រាលីដែលធ្វើដំណើរទៅកាន់កន្លែងមានជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សីអាចបន្ថយលទ្ធភាពនៃគ្រោះថ្នាក់ ឆ្លងរោគបាន ដោយការប្រុងប្រយ័ត្នទៅកសិដ្ឋានចិញ្ចឹមមាន់ទា និងផ្សារដែលមានលក់បក្សីរស់។ អ្នកធ្វើដំណើរ ទាំងនោះ គប្បីធ្វើយ៉ាងណាឱ្យមានការប្រកាន់ខ្ជាប់នូវអនាម័យ នៅពេលមានការកាន់ប៉ះពាល់សាច់មាន់ទា ឬស៊ុតនៅ ហើយត្រូវមានការលាងដៃឱ្យបានស្អាតត្រឹមត្រូវ ក្រោយពីមានការប៉ះពាល់គ្រឿងទាំងនោះ ព្រមទាំងធ្វើយ៉ាងណាឱ្យមានការចម្អិនសាច់មាន់ទាឱ្យបានឆ្អិនល្អ មុននឹងបរិភោគអាហារទាំងនោះ។

ចំពោះព័ត៌មានបន្ថែម

លេខទូរស័ព្ទគ្រាន់សន្តនៃក្រសួងសុខាភិបាលនិងជនវ័យជរានៃរដ្ឋាភិបាលអូស្ត្រាលី
(Australian Government Department of Health and Ageing information hotline)
1800 004 599.

ការភ្ជាប់ទៅវិបសាយពាក់ព័ន្ធទាំងឡាយ (Related links)

ប័ណ្ណព័ត៌មានគ្រុនផ្តាសាយនៃក្រសួងសុខាភិបាលរដ្ឋ NSW (ជាទូទៅគ្រុនផ្តាសាយមនុស្ស)
NSW Health influenza factsheet (usual human influenza)
<http://www0.health.nsw.gov.au/factsheets/infectious/influenza.html>

លេខទូរស័ព្ទគ្រាន់សន្តនៃក្រសួងសុខាភិបាលនិងជនវ័យជរានៃរដ្ឋាភិបាលអូស្ត្រាលី – ជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សី
Australian Government Department of Health and Ageing – Avian influenza
http://www.health.gov.au/internet/main/publishing.nsf/Content/health-avian_influenza-index.htm

អង្គការសុខភាពពិភពលោក

World Health Organization

http://www.who.int/influenza/human_animal_interface/en/

ឱវាទអំពីការធ្វើដំណើរ (ក្រសួងការបរទេសនិងពាណិជ្ជកម្មនៃរដ្ឋាភិបាលអូស្ត្រាលី)

Travel Advice (Australian Government Department of Foreign Affairs and Trade)

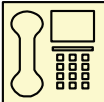
<http://www.smarttraveller.gov.au/>

មជ្ឈមណ្ឌលសហរដ្ឋអាមេរិកផ្នែកការគ្រប់គ្រងនិងបង្ការជំងឺ

U.S. Centers for Disease Control and Prevention

<http://www.cdc.gov/flu/avian/index.htm>

ព័ត៌មានបន្ថែម - ផ្នែកសុខភាពសាធារណៈ: (Public Health) នៅក្នុងរដ្ឋ NSW

1300 066 055

www.health.nsw.gov.au

បើសិនជាលោកអ្នកត្រូវការជំនួយដើម្បីប្រើទូរស័ព្ទជាភាសាអង់គ្លេស សូមទូរស័ព្ទទៅសេវាបកប្រែភាសា (TIS) លេខ 131 450 ។

លេខទូរស័ព្ទទាំងនេះគឺជាលេខត្រឹមត្រូវនៅគ្រាដែលបោះពុម្ពផ្សាយ ប៉ុន្តែមិនបានទទួលការកែតម្រូវជាប្រចាំទេ។ លោកអ្នកប្រហែលជាត្រូវតែងតែករលេខទូរស័ព្ទទាំងនេះ នៅតាមសៀវភៅទូរស័ព្ទហើយ។

លោកអ្នកអាចស្វែងរកព័ត៌មានសុខភាពថែមទៀតជាភាសាលោកអ្នក នៅតាមវិបសាយរបស់អង្គការ Multicultural Communication (ទំនាក់ទំនងពហុវប្បធម៌) នៅឯ <http://www.mhcs.health.nsw.gov.au> ។